Сукач О. О.
к.е.н., старший викладач
Одеський національний економічний університет

АВС-АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Згідно офіційних показників зовнішньої торгівлі, станом на 2017 рік експорт товарів та послуг склав 52579,5 млн. дол., а вартість імпорту – 55080,6 млн. дол., що і зумовило від'ємне сальдо торговельного балансу в розмірі 2501,1 млн. дол. Що ж стосується послуг, то станом на 2017 рік їх експорт становив 10,7 млрд.дол. США та зріс на 8,7 % проти значення 2016 року. Послуги відзначаються позитивним значенням торговельного балансу в порівнянні з товарами за досліджуваний період. Динаміка даних показників за останні шість років представлена в таблиці 1.

Таблиця 1.

Основні показники зовнішньоторговельної діяльності українських підприємств за 2012-2017 роки

Показники	Роки						Темп приросту, %
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Зовнішня торгівля товарами							
Експорт товарів, млн.дол.	67779,8	62305,9	53901,7	38127,1	36361,7	43264,7	-36,17
Експорт товарів до країни ЄС, млн. дол.	16937,9	16573,5	17002,9	13015,2	13496,3	17533,4	3,52
Питома вага експорту товарів до країни ЄС, %	24,99	26,60	31,54	34,14	37,12	40,53	62,17
Імпорт товарів, млн. грн.	83135,4	75834,6	54428,7	37516,4	39249,8	49607,2	-40,33
Імпорт товарів до країн ЄС, млн. дол.	16937,9	16573,5	17002,9	15330,2	17140,8	20799,4	22,80
Питома вага імпорту товарів до країни ЄС, %	20,37	21,85	31,24	40,86	43,67	41,93	105,79
Торговельний баланс по товарам, млн. дол	-15355,6	-13528,7	-527,0	610,7	-2888,1	-6342,5	-58,70
Коефіцієнт покриття експортом імпорту по товарам	0,82	0,82	0,99	1,02	0,93	0,87	6,97
Зовнішня торгівля послугами							
Експорт послуг, млн. дол.	13116,0	14233,2	11520,8	9736,6	9868,0	10714,3	-18,31
Експорт послуг до країни ЄС, млн. дол.	3750,2	4195,7	3991,6	2927,9	3004,9	3452,7	-7,93
Питома вага експорту послуг до країни ЄС, %	28,59	29,48	34,65	30,07	30,45	32,23	12,70
Імпорт послуг, млн. грн.	6639,2	7523,0	6373,1	5523,0	5326,5	5476,1	-17,52
Імпорт послуг до країн ЄС, млн. дол.	3641,2	4212,0	3148,8	2750,1	2421,6	2532,5	-30,45
Питома вага імпорту послуг країн ЄС, %	54,8	56,0	49,4	49,8	45,5	46,2	-15,68
Торговельний баланс по послугам, млнг. дол.	6476,8	6710,2	5147,7	4213,6	4541,5	5238,2	-19,12
Коефіцієнт покриття експортом імпорту по послугам	1,98	1,89	1,81	1,76	1,85	1,96	-0,96
Торговельний баланс по товарам та послугам, млнг. дол.	**-8878,8**	**-6818,5**	**4620,7**	**4824,3**	**1653,4**	**-1104,3**	**-87,6**

Досліджуючи більш ґрунтовно експортно-імпортні операції послуг, доцільно акцентувати увагу на тому, що на формування позитивного сальдо вплинули в основному обсяги транспортних послуг, з переробки матеріальних ресурсів, у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг. Сальдо послуг трубопровідного транспорту становило 2,9 млрд.дол., послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном – 1,4 млрд.дол., комп'ютерних послуг – 1,1 млрд.дол., повітряного транспорту – 0,6 млрд.дол. та морського – 0,4 млрд. дол

Так як зовнішня торгівля посугами українських підприємств характеризується позитивним сальдо, проведемо деталізований АВС-аналіз з метою виявлення групування

пріоритетних напрямків експорту послу українськими підприємствами при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (Таблиця 2.).

Таблиця 2.

АВС-аналіз товарної структури експорту послуг українських підприємств у 2017 році

Види послуг	Питома вага 2017 р., %	Наростання питомої ваги у %	Категорія
Послуги трубопровідного транспорту	28,07	28,07	A
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	13,29	41,37	
Комп'ютерні послуги	12,28	53,65	
Послуги повітряного транспорту	10,22	63,87	
Ділові послуги	8,63	72,50	
Послуги морського транспорту	5,73	78,23	
Послуги залізничного транспорту	5,44	83,67	
Послуги автомобільного транспорту	2,56	86,24	B
Інформаційні послуги	2,42	88,66	
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	2,28	90,94	
Послуги, пов'язані з подорожами	2,27	93,21	
Інші допоміжні та додаткові транспортні послуги	2,25	95,46	
Телекомунікаційні послуги	1,78	97,24	C
Послуги з будівництва	0,96	98,20	
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	0,69	98,90	
Послуги зі страхування	0,37	99,27	
Послуги поштової та кур'єрської служби	0,29	99,55	
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	0,27	99,83	
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	0,14	99,96	

Як висновок, до найбільш значущих видів експортних послуг, що є приносять максимальну вигоду від зовнішньої торгівлі (Категорія «А») належать: послуги трубопровідного транспорту, послуги з переробки матеріальних ресурсів, комп'ютерні послуги, послуги повітряного транспорту, ділові послуги, послуги морського транспорту, послуги залізничного транспорту загальною вартістю, які складають 83,67 % від загального експорту або ж 8936384,4 млн. дол.

До категорії «В» ввійшли послуги, що становлять 13,57 % від вартості загального експорту послуг та несуть проміжний характер від отримання вигоди в зовнішній торгівлі послугами, а саме: послуги автомобільного транспорту, інформаційні послуги, послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій, послуги, пов'язані з подорожами, інші допоміжні та додаткові транспортні послуги.

Група послуг категорії «С» включає 2,76 % послуг, що йдуть на експорт іншим країнам (телекомунікаційні послуги, послуги з будівництва, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, послуги зі страхування, послуги поштової та кур'єрської служби, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги, державні та урядові послуги) та є малоефективними для зовнішньоторговельної діяльності українських підприємств.

Враховуючи сучасні стратегічні напрямки зростання чистого експорту як від товарів , так і послуг, а також економічні та політичні кризові реалії, перед української економікою важливим постає завдання щодо активізації зовнішньоекономічного співробітництва, особливо в розрізі експортних послу, які належать до категорії «А» відповідно до АВС-аналізу.

Список джерел:

1. Державна служба статистики України, URL: http://www.ukrstat.gov.ua/